

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з виконання контрольних робіт за самостійною роботою студентів з дисципліни

«Превентивна економіка і прогнозування змін»

Освітній ступінь	«Магістр»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	«Економіка підприємства»

Викладач: **к.е.н., доцент Назаренко Ірина Федорівна**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри економіки повітряного
транспорту

Протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри _____ О. В. Ареф'єва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Тема 1. Організаційний розвиток і зміни в умовах превентивної економіки.

Особливості організаційного розвитку в зв'язку зі змінами. Причини організаційних змін. Способи подолання опору організаційним змінам. Об'єктивний характер системних структурних змін на підприємствах в умовах превентивної економіки.

Управління змінами - як процес постійного коригування напрямків діяльності організації. Особливості змін на сучасних підприємствах. Прогнозування індивідуальних змін.

Контрольні питання

1. Сутнісна характеристика організаційного розвитку.
2. Сутність, місце та значення змін у діяльності підприємства
3. Основні наукові підходи до визначення поняття «зміни».
4. Модель організаційного розвитку Л. Данко.
5. Модель життєвого циклу організації Л. Грейнера та фактори організаційних змін.
6. Модель життєвого циклу організації І.Адизеса та фактори організаційних змін.
7. Зовнішні та внутрішні фактори організаційних змін.
8. Класифікація організаційних змін. Особливості форм змін.
9. Класифікація типів підприємств по відношенню до сприйняття змін.
10. Рівні і форми участі підприємств в організаційній перебудові в залежності від характеру і складності змін.

Питання для самостійної роботи

1. Опишіть складові процесу організаційних змін: суб'єкти та об'єкти змін.
2. Розгляньте історію розвитку теорії організаційних змін.
3. Опишіть основні положення теорії організаційного розвитку П.Сенге.
4. Що таке межі росту. Стратегії дій з урахуванням меж росту.
5. У чому полягає особливість моделі організаційного розвитку Є. Ємельянова та С. Поварніцина.
6. Розкрийте сутність основних складових організаційної досконалості за Харінгтоном.
7. Охарактеризуйте сфери організаційних змін за Р. Дафтом.

Додаткова література

1. Адизес І. Управление жизненным циклом корпорации / Пер. с англ. под науч. ред. А.Г. Сеферяна. – СПб.: Питер, 2007. – 384 с.
2. Соколов Д.В. Управление организационными изменениями. / Д.В. Соколов, Л.М. Мартынов, А.Н. Морозов: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2005. – 164 с.
3. Управление организационными изменениями [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dist-cons.ru/modules/managechange/section4.html>.

Тема 2. Прогнозування індивідуальних змін.

Концепція організації, що навчається. Рівні та фази діяльності організації за Рашфордом і Коуланом. Модель конгруентної поведінки. Цикл втручання у процес змін. Модель Колба. Таксономія Блума.

Контрольні питання

1. Характеристика концепції організації, що навчається, як провідника змін.
2. Характеристика індивідуальних змін. Типова реакція людини на зміни.
3. Фази та рівні організаційних змін (за Рашфордом і Коуланом).
4. Модель конгруентної (узгодженої) організаційної поведінки.
5. Теорії навчання. Цикл втручання у процес змін. Модель Д. Колба.

6. Таксономія Б.Блума, її елементи.

Питання для самостійної роботи

1. Розгляньте значення змін для розвитку людини і організації.
2. Опишіть методику визначення типу особистості стосовно зміни на основі типології Майерс-Бріггс (MBTI).
3. Визначте особливості положень шкіл індивідуальних змін за Е.Кемероном та М.Гріном. Опишіть фактори індивідуальної реакції на зміни.
4. Застосування таксономії Б.Блума для цілей навчання.
5. Модифікації таксономії Блума.
6. Розгляньте ефективні уроки для індивідуальних змін Стівена Р.Кові у праці «7 навичок високоєфективних людей».

Додаткова література

1. Элизабет Кюблер-Росс. О смерти и умирании. Литературнохудожественное издание. Перевод К. Семенов (главы I-VI), В. Трилис (главы VII-XII). Издательство "София", Украина.
2. Стивен Кови. 7 навыков высокоэффективных людей. / Stephen R. Covey. Альпина Паблишер. - 2012 г.
3. Дресвянников В.А. Управление знаниями организации: Учебное пособие./ В.А. Дресвянников. - М.: КНОРУС, 2010. – 344 с.

Тема 3. Прогнозування командних змін.

Поняття групи та переформування її в команду. Фактори ефективності роботи команди. Підходи та етапи створення команд Типологія учасників команди за Белбіном. Концепція Біона. Підхід до вдосконалення бізнесу Шість сигм.

Контрольні питання

1. Поняття групи та переформування її в команду. Типи команд по відношенню до сприйняття змін.
2. Основні стадії розвитку команд та їх характеристика.
3. Етапи змін команди за Такманом.
4. Типологія учасників команди змін за М.Белбіном.
5. Концепція В. Біона.
6. Модель згуртування команди Кемерона і Гріна.
7. Концепція «Шість сигм» як інструмент управління змінами.

Питання для самостійної роботи

1. Дайте характеристику етапам формування команди змін.
2. У чому полягає мотивація та розвиток членів команди.
3. Визначте чинники успіху групи.
4. П'ятиступінчаста модель створення команди Б. В. Такмана
5. Визначте ключові ролі успішних змін за О.Нілом та модель згуртування команди.
6. Розгляньте складові моделі розвитку команди Дж. Катценбаха та Д. Сміта.
7. Як можна підвищити ефективність роботи команд ?
8. Що таке «самокеровані команди»?
9. Які фактори необхідно враховувати при організації роботи команд?
10. Яким має бути лідер команди змін?
11. Командний спосіб вирішення проблем в системі шести сигм.

Додаткова література

1. Белбин М. Типы ролей в командах менеджеров: [пер. с англ.] / Меридит Белбин. – М. : НІРРО, 2003. – 232с.
2. Сенге П. Танец перемен: новые проблемы самообучающихся организаций / [П. Сенге, А. Клейнер, Ш. Робертс, Р. Росс, Дж. Рот, Б. Смит]. – М.: Олимп Бизнес, 2003. – 624с.

3. Адлер Ю.П. «Шесть сигм»: ещё одни ворота, ведущие к храму [Электронный ресурс]. / Ю.П.Адлер, В.Л. Шпер. – Режим доступа: [ttp://www.markus.spb.ru/avtoritet/6sigm.shtml](http://www.markus.spb.ru/avtoritet/6sigm.shtml).

Тема 4. Прогнозування організаційних змін в межах превентивної економіки. Класичні теорії з управління змінами. Технологія здійснення організаційних змін. Методи та правила впровадження організаційних змін.

Контрольні питання

1. Концепція Курта Левіна.
2. Теорія М.Біра і Н.Норія.
3. Метафори Моргана.
4. Підходи до управління змінами Тюрлі.
5. Формула змін Бекхарда.
6. Модель узгодження Надлера і Ташмена.
7. Вісім кроків Коттера.
8. Методологія Адізеса.
9. Технологія здійснення організаційних змін Ларі Грейнера.
10. Модель «дослідження-дія».
11. Модель запланованих змін Ліппіта, Уестлі.

Питання для самостійної роботи

1. У чому полягає особливість моделі запланованих змін Коммінгса і Уорлі.
2. У чому полягає практична цінність моделі «Кривої змін» Дж. Дака.
3. Чи можна застосувати модель перетворення бізнесу Ф. Гуіяра та Дж. Келлі на українських підприємствах
4. Розгляньте модель стійких змін в організації за Х.К. Рамперсадом.
5. Сутність моделі управління змінами Дж. Харрінгтона.

Додаткова література

1. Грейнер Л. Е. Эволюция и революция в процессе роста организаций /Л. Е. Грейнер // Вести. С.-Петербург. ун-та. Сер. Менеджмент. 2002. Вып. 4. С. 76-94.
2. Коттер Дж.П., Коен Д.С. Суть змін. Невигадані історії про те, як люди змінюють свої організації (The Heart of Change : Real – Life Stories of How People Change Their Organizations). М., "Олімпбізнес", 2004.
3. Коттер Дж.П. Попереду змін (Leading Change). Harvard Business School Press 1996.
4. Коттер Дж.П. Лідерство Мацусіти. Уроки видатного підприємця ХХ сторіччя ((Matsushita Leadership). М., "Альпина", 2007.
5. Коттер Дж.П., Ратгебер Х. Наш айсберг тоне, або як добитися результату в умовах змін (Our Iceberg Is Melting : Changing and Succeeding under Any Conditions). М., "Эксмо", 2008.

Тема 5. Управління опором змінам в межах превентивної економіки.

Причини опору змінам. Класифікація Р. Маурера, М. Армстронга, Джеймса О'Тула. Методи управління опором. Вимоги щодо навичок для здійснення процесу управління змінами.

Контрольні питання

1. Сутність, фактори та форми опору змінам
2. Форми опору змінам
3. Причини опору змінам. Класифікація Р. Маурера, М. Армстронга, Джеймса О'Тула
4. Етапи подолання опору змінам
5. Методи управління опором
6. Вимоги щодо навичок для здійснення процесу управління змінами
7. Правила щодо управління опором змінам в організації

Питання для самостійної роботи

1. Розгляньте опір співробітників як чинник уповільнення змін
2. Розробіть рекомендації, щодо успішного управління змінами
3. Дайте характеристику складовим опорам змінам в організації
4. Визначте особливості управління опором на різних рівнях здійснення змін
5. Розгляньте прийоми впливу з метою зменшення опорів змінам

Додаткова література

1. Cummings T. G. Organization development and change / T. G. Cummings, E. F. Huse. - St. Paul: West Publishing Co, 1989. - 560.
2. Kotter J. P. Choosing Strategies for Change / J. P. Kotter, C. A. Schlesinger // Harvard Business Review, - 1979, 57, N 2, - 111.
3. Методы преодоления сопротивления изменениям : [электронный ресурс] - Режим доступа - <http://www.seven.com.ua/254>.
4. Ковалева Т. Можно ли измерить сопротивление изменениям / Т. Ковалева // Персонал-Микс. - №6. - 2003.
5. А Король. С. Сущность изменений в организации и основные подходы к определению данного феномена / А. С. Король // Психологические науки. - №56. - 2010. - С. 169-173.
6. Тичи Н. Лидеры реорганизации: Из опыта американских корпораций / Н. Тичи, Г. Деванна ;[Сокр. пер с англ. Науч. ред. Н. А. Климов]. - Г.: Экономика, 1990. - 328 с.

Тема 6. Управління змінами у стратегічному прогнозуванні розвитку підприємства.

Сутність, фактори та форми опорів змінам. Причини опорів змінам. Класифікація Р. Маурера, М. Армстронга, Джеймса О'Тула. Етапи подолання опорів змінам. Методи управління опором. Вимоги щодо навичок для здійснення процесу управління змінами

Контрольні запитання за темою

1. Система та області стратегічних змін
2. Види стратегій здійснення змін
3. Програма та підходи до управління стратегічними змінами
4. Методи здійснення стратегічних змін
5. Управлінські технології, що використовуються в управлінні змінами
6. Стратегічні зміни в організаційній культурі

Завдання для поглибленого вивчення теми

1. Дайте характеристику типів стратегічних змін в організації.
2. Які основні галузі стратегічних змін в організації?
3. Які основні галузі стратегічних змін в організації?
4. Перерахуйте основні причини опорів змінам.
5. Які стилі керівництва можуть бути використані при вирішенні конфліктів під час проведення стратегічних змін?
6. Чому стратегічні зміни - не самоціль для організації?

Додаткова література

1. Бобровник В. М. Трансформація організаційних структур управління підприємства на прикладі автотранспортних послуг / В. М. Бобровник. Дисертація на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: Спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами».
2. Кутелев П.В. Технология реинжиниринга бизнеса: учеб.-практ. пособие для рук. и специалистов различ. отраслей экономики, студ. И преподавателей вузов / П.В., Кутелев, И.В. Мишурова. – М.: МарТ, 2003. – 175 с.
3. Робсон М. Реинжиниринг бизнес-процессов: Практ. рук.: /М.Робсон, Филип Уллах. Пер. с англ. / Под ред. Н.Д. Эриашвили. – М.: ЮНИТИДАНА, 2003. – 221 с.

4. Тельнов Ю.Ф. Реинжиниринг бизнес-процессов: компонент / Ю.Ф. Тельнов . Методология – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 318 с.
5. Хаммер М. Реинжиниринг корпорации: Манифест революции в бизнесе. – СПб., 1997. – 327 с.
6. Черемных О.С., С.В. Черемных. Стратегический корпоративный реинжиниринг: процессно-стоимостной подход к управлению бизнесом: учеб. пособие для студентов, обучающихся по специальностям: "Финансы и кредит", "Бух. учет, анализ и аудит", "Мировая экономика", "Налоги и налогообложение". – М.: Финансы и статистика, 2005. – 734 с.
7. Багієв Г.Л. Бенчмаркінг - як функція й інструмент підприємницької діяльності / Г.Л.Багієв, Ю.Н. Соловйова У кн.: Міжнародна наукова конференція "Маркетинг і культура підприємництва: Тези доповідей. - Харків.: Вид-во „Гал”, 2002. - Ч.1.
8. Bresin S. Практика бенчмаркінгу /S. Bresin // Зарубіжні маркетингові дослідження, № 1, 2004. – с. 7-9 .
9. Bruckhardt W. Цикл ключових питань про бенчмаркінгу: новаторське і компетентне створення цінності. // Зарубіжні маркетингові дослідження, № 3, 2005. – с. 9-11.

Тема 7. Методи здійснення стратегічного прогнозування змін в умовах превентивної економіки.

Функції прогнозування в системі стратегічного планування. Варіанти використання прогнозів. Основні методи прогнозування, що використовуються в стратегічному плануванні. Матриця перехресного впливу подій.

Контрольні запитання за темою

1. Прогнозування в системі стратегічного планування
2. Які функції прогнозування в системі стратегічного планування
3. Варіанти використання прогнозів.
4. Методи прогнозування, що використовуються в стратегічному плануванні.
5. Матриця перехресного впливу подій.

Завдання для поглибленого вивчення теми

1. Прогнозування розвитку фірми.
2. Типологія прогнозів.
3. Інструментарій прогнозування.
4. Методи експертних оцінок.
5. Статистичні методи прогнозування.

Додаткова література

1. Бабій Л. Конкуренція у міжнародному бізнесі: навчальний посібник / Л.Бабій. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2010. – 152 с.
2. Гіл, Ч. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / Ч. Гіл; Р.Ткачук. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. – 856 с.
3. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент. Экспресс-курс. 2-е изд. / Ф. Котлер. [пер. с англ. под. ред. С.Г. Божук]. – СПб., 2006. – 464 с.
4. Ламбен Ж.-Ж. Стратегический маркетинг. 3-е изд. / Жан-Жак Ламбен : пер. с фр. – СПб. : Наука, 1996. – 589 с.
5. Пивоваров С.Э., Тарасевич Л.С., Майзель А.И. Международный менеджмент. – СПб: Питер, 2001. – 576 с.
6. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов , М.: Альпина Паблише, 2014. – 589 с..
7. Портер М. Международная конкуренция: Пер с англ.– М.: Международные отношения, 1993.
8. Портер М. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Сільський. – К.: Основи, 1998. – 390 с.

9. Сіваченко І. Ю., КозакаЮ. Г., Логвінової Н. С. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: кредитно-модульний курс. Навчальний посібник.– К.: «Центр учбової літератури», 2009. – 300 с.

10. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: Учебник для ВУЗов: Пер. с англ. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 486 с.

11. Шершньова З. Є. Оборська С.В. Стратегічне управління: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 1999.–232с.

Тема 8. Управлінські технології, що використовуються в прогнозуванні змін.

Принципові підходи до управлінських рішень. Базові функції управління. Прогнозування зміни якісних і кількісних параметрів. Процес управління змінами.

Контрольні запитання за темою

1. Поняття «управлінське рішення».
2. Підходи до управлінських рішень.
3. Базові функції управління.
4. Прогнозування зміни якісних і кількісних параметрів.
5. Процес управління змінами.

Завдання для поглибленого вивчення теми

1. Вимоги до прийняття управлінських рішень
2. Функції управлінських рішень
3. Моделі прийняття управлінських рішень
4. Класифікація управлінських рішень
5. Роль керівника в процесі прийняття управлінських рішень
6. Застосування сучасних інформаційних технологій в процесі прийняття управлінських рішень
7. Розподіл відповідальності при організації розробки управлінських рішень

Додаткова література

1. Tidd J. Managing Innovation. Integrating Technological, Market and Organizational Change / Tidd J., Bessant J., Pavitt K. – Third Edition. – John Wiley & Sons, Ltd. – 2005. – 582 p.

2. Бережная Е. В. Математические методы моделирования экономических систем : учебное пособие / Е. В. Бережная, В. И. Бережной. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 368 с.

3. Блэйк Р. Р. Научные методы управления / Р. Р. Блэйк, Д. С. Мутон ; [пер. с англ. И. Ющенко]. – К. : Высшая школа, 2013. – 274 с.

4. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень : навчальний посібник / Василенко В. А. – К. : ЦУЛ, 2003. – 420 с.

5. Колпаков В. М. Методы управления : учебное пособие / Колпаков В. М. – К. : МАУП, 1997. – 160 с.

6. Колпаков В. М. Теория и практика принятия управленческих решений / Колпаков В. М. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.

7. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. – М. : Дело, 1992. – 369 с.

8. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : [навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 “Облік і аудит”] / за ред. д.е.н., проф. Ф. Ф. Бутинця, к.е.н., доц. М. М. Шигун. – Житомир : ЖДГУ, 2004. – 352 с.

9. Наконечний С. І. Математичне програмування : навч. посібник / С. І. Наконечний, С. С. Савіна. – К. : КНЕУ, 2003. – 452 с.

10. Питерс Т. В поисках эффективного управления / Т. Питерс, Р. В. Уотерман. – М. : Прогресс, 1986. – 424 с.

11. Саати Т. Л. Принятие решений при зависимостях и обратных связях: аналитические сети. Decision Making with Dependence and Feedback : пер. с англ. / Саати Т. Л. – М. : ЛКИ, 2008. – 360 с.

12. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К. :

Академвидав, 2006. – 464 с.

13. Теория управления : учебник / [Ю. П. Алексеев и др.] ; под общей редакцией А. Л. Гапоненко, А. П. Панкрухина. – М. : РАГС, 2010. – 557 с.

14. Ульянченко О. В. Дослідження операцій в економіці : підручник /

Ульянченко О. В. – Х. : Гриф, 2003. – 580 с. 15. Устинова Г. М. Информационные системы менеджмента : учебное пособие / Устинова Г. М. – СПб. : ДиаСофтЮп, 2000. – 368 с.

16. Эддаус М. Методы принятия решений : уч. пособие / М. Эддаус, Р. Стенсфилд. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.

17. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. – М. : Директмедиа Паблишинг. – 2008. – 355 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту

Контрольна робота
з дисципліни «**Превентивна економіка і прогнозування змін**»

Склав: студент(ка)

Гр.

Прізвище, ініціали.

№ залікової книжки.

Прийняв:

Підпис:

Підпис:

Київ 2021